

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA RABAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 25437/08)

Hotărâre

Strasbourg

26 octombrie 2010

Definitivă

11/04/2011

Hotărârea a devenit definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Raban împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 5 octombrie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 25437/08, îndreptată împotriva României, prin care un resortisant cu dublă cetățenie, israeliană și olandeză, domnul David Raban (primul reclamant), a sesizat Curtea, în numele său și al copiilor săi, Ela și Ilan Matzliah Raban (al doilea și al treilea reclamant) la 28 mai 2008 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanții au fost reprezentați de către domnul E. Freedman, avocat în Tel Aviv. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

Guvernul olandez, căruia i s-a transmis o copie a cererii în temeiul art. 44 § 1 lit. a) din Regulamentul Curții, nu și-a exercitat dreptul de a interveni în procedură.

3. Primul reclamant, acționând în nume propriu și în calitate de reprezentant legal al copiilor săi (al doilea și al treilea reclamant), a invocat, în special, încălcarea art. 8 și 6 din convenție.

4. La 11 februarie 2009, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu dispozițiile art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

5. Primul reclamant, domnul David Raban, este cetățean israelian și olandez, născut în 1957 și locuiește în Yehud, Israel. Al doilea și al treilea reclamant sunt copiii acestuia, Ela Raban, născută în 2003, și Ilan Matzliah Raban, născut în 2004. În prezent, aceștia locuiesc în România cu mama lor, A.R.

6. Primul reclamant și A.R. s-au căsătorit în 2002 în Cipru. Cei doi locuiseră deja împreună în Israel ca un cuplu șase luni înainte de nuntă. În 2003 și, respectiv, 2004, s-au născut în Israel cei doi copii ai acestora, Ela și Ilan Matzliah. Ultimul loc unde au locuit în Israel a fost Bat Hefer.

7. În 2006, după cum explică reclamantul, cuplul, care își exercitase împreună drepturile de încredințare, a acceptat ca mama împreună cu cei doi copii să viziteze familia mamei în România pentru șase luni. La 27 aprilie 2006, mama și copiii au plecat spre România; potrivit biletelor de avion dus-întors, aceștia trebuiau să se întoarcă la 24 octombrie 2006. Totuși, aceștia nu s-au mai înapoiat în Israel; la 3 noiembrie 2006, mama lui A.R. l-a informat pe primul reclamant că A.R. și copiii vor rămâne în România.

8. Ulterior, primul reclamant a depus cerere de înapoiere a copiilor, în baza Convenției de la Haga (a se vedea infra procedura descrisă la secțiunea nr. 1), iar A.R. a inițiat acțiunea de divorț și de încredințare a copiilor în fața instanțelor din România (a se vedea infra procedura descrisă la secțiunea nr. 2).

A. Procedura de înapoiere a copiilor întemeiată pe Convenția de la Haga

9. La 8 noiembrie 2006, primul reclamant a depus cerere de înapoiere a copiilor săi în temeiul Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii („Convenția de la Haga”). Cererea a fost depusă prin intermediul Ministerului Justiției din Israel și adresată Ministerului Justiției din România („ministerul”). Primul reclamant a susținut că soția sa îi reținea în mod ilegal pe copii în România, fără consimțământul său.

La 14 februarie 2007, ministerul, în calitate de autoritate centrală pentru implementarea Convenției de la Haga, a inițiat acțiunea în numele primului reclamant la Judecătoria Sectorului 4 București.

10. În baza probelor prezentate în cauză, care includeau o „evaluare psihologică a copiilor”, la 11 octombrie 2007 judecătoria a constatat că neînapoierea copiilor din România era ilegală, conform art. 3 din Convenția de la Haga, de vreme ce, la data neînapoierii, tatăl avea drepturi legale privind încredințarea. De asemenea, a decis că susținerile lui A.R. potrivit cărora primul reclamant acceptase ca copiii să rămână în România pentru că situația sa financiară în Israel era precară, confirmate de martorul M.-A. T., care a declarat că nici reclamantul, nici A.R. nu aveau un loc de muncă în Israel, erau totuși nefondate, având în vedere că primul reclamant a demonstrat că încercase să închirieze o casă pentru familie, înscrieseră copiii la o grădiniță locală și menținea regulat legătura cu aceștia la telefon.

De asemenea, apărarea invocată de A.R. în temeiul art. 13 alin. 1 lit. b) din Convenția de la Haga a fost respinsă de Curte; aceasta a considerat că „starea de insecuritate” invocată și

„amenințarea generală a atacurilor teroriste” din Israel nu s-au dovedit a fi un obstacol în calea șederii familiei în Israel pentru o perioadă de peste cinci ani înainte de deplasarea copiilor și nu se poate considera că au atins un nivel ridicat de pericol la momentul respectiv. Curtea a dispus înapoierea copiilor la locuința lor din Israel în cel mult trei săptămâni de la rămânerea definitivă a hotărârii.

11. A.R. a formulat apel împotriva acestei decizii, care a fost admis de Curtea de Apel București prin hotărârea definitivă din 7 ianuarie 2008. Din completul de trei judecători, judecătorul M.H. a formulat o opinie separată, în favoarea motivării judecătoriei.

Decizia majorității s-a bazat pe două concluzii: în primul rând, că art. 3 din Convenția de la Haga nu a fost aplicabil în speță, în măsura în care copiii, cetățeni români, au părăsit Israelul și au rămas în România cu consimțământul părinților; în al doilea rând, că, în orice caz, excepția prevăzută de art. 13 § 1 lit. b) din convenție era justificată, deoarece s-a demonstrat că, dacă s-ar înapoia în Israel, copiii ar fi expuși la pericol fizic sau psihic.¹² Astfel, curtea de apel a considerat că copiii au părăsit Israelul și au rămas în România cu consimțământul tatălui, din cauza înrăutățirii situației financiare a acestuia. Conform înțelegerii părinților, copiii urmau să stea în România până se îmbunătățește situația financiară a primului reclamant – astfel, chiar și faptul că aceștia au cumpărat bilete dus-întors, care erau mai ieftine decât biletele dus, subliniază dificultățile financiare cu care se confrunta familia; totuși, odată cu trecerea timpului, probele au arătat că această situație a continuat să se înrăutățească, din moment ce primul reclamant a vândut casa în care locuiseră ca familie, după plecarea lui A.R. cu copiii, și s-a dus să locuiască împreună cu mama sa. De asemenea, primul reclamant nu a adus nicio probă în sprijinul declarației sale că a trimis bani copiilor. În plus, instanța a hotărât că primul reclamant nu a demonstrat că a păstrat contactul cu copiii lui; la dosar exista o singură probă a unei vizite făcute de primul reclamant copiilor, la 3 octombrie 2007; convorbirile telefonice pe care primul reclamant susține că le-a avut cu copiii săi în România au fost efectuate din casa mamei primului reclamant, acestea fiind interpretate drept convorbiri între copii și bunica din partea tatălui.

Astfel, înțelegerea dintre soți privind rămânerea copiilor în România s-a dovedit a fi reală, iar o asemenea înțelegere nu poate fi interpretată ca reprezentând o încălcare a art. 3 din Convenția de la Haga.

13. În plus, probele din dosar au arătat că cei doi copii s-au integrat foarte bine în comunitatea românească – au avut rezultate bune la grădiniță și evaluări psihologice pozitive – argumente ce au dus la respingerea acțiunii primului reclamant. De asemenea, instanța a hotărât că „evaluarea copiilor realizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului în prezența unui consilier a arătat că nu se putea face o evaluare a posibilelor efecte ale separării tatălui de copii, în măsura în care nu existau suficiente informații cu privire la relația dintre tată și copii”.

14. De asemenea, a fost admisă apărarea în temeiul art. 13 alin. 1 lit. b) din Convenția de la Haga, și anume că exista un risc serios de expunere a copiilor la un pericol fizic intolerabil în cazul înapoierii acestora în Israel. Instanța și-a bazat motivarea, *inter alia*, pe „rapoartele prezentate de Amnesty International”, care au afirmat, conform instanței, că Bat Heffer era situat într-o zonă de conflict, unde cetățenii se temeau pentru siguranța lor. În același timp, instanța și-a întemeiat motivarea pe recomandarea în caz de călătorie, emisă în ianuarie 2008 de Departamentul de Stat al S.U.A., în care se făceau atenționări despre „potențiale conflicte ce puteau izbucni între israelieni și palestinieni” și se făceau referiri la „semnele unui posibil atac terorist în zonă”.

Într-o opinie separată a hotărârii, judecătorul H.M. a subliniat că documentele menționate anterior „nu se refereau de fapt la Bat Heffer, ci la alte regiuni din Israel”.

15. Reclamantului nu i s-a dat niciodată o copie a rapoartelor menționate anterior. Într-un certificat emis de Ministerul Justiției la 29 mai 2008 către reclamant se menționa că nici rapoartele Amnesty International, nici comunicatul Departamentului de Stat al S.U.A. nu au fost găsite în acest dosar.

B. Procedura de divorț și de încredințare a copiilor în conformitate cu dreptul român

16. La 6 martie 2007, A.R. a inițiat acțiunea de divorț la Judecătoria Sectorului 4, cerând încredințarea copiilor și pensie de întreținere.

17. La 24 septembrie 2008, primul reclamant (pârâtul în acțiunea principală), reprezentat printr-un avocat numit, și-a prezentat observațiile ca răspuns la pretențiile lui A.R. Acesta a susținut că instanțele românești nu aveau competențe generale într-o astfel de procedură, în măsura în care căsătoria a fost înregistrată în Cipru, pârâtul era cetățean israelian și olandez, copiii cuplului erau cetățeni israelieni, iar ultima locuință a cuplului fusese în Israel. De asemenea, acesta a depus o cerere reconvențională, solicitând instanțelor să îi încredințeze ambii copii sau să dispună înapoierea acestora la reședința lor obișnuită din Israel.

18. La 18 noiembrie 2008, instanța a respins cererea primului reclamant cu privire la necompetență, considerând că „instanțele românești au competențe depline în aceste cazuri, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești”.

19. În hotărârea din 19 decembrie 2008, tribunalul a pronunțat divorțul lui A.R., pe motiv de vină exclusivă a primului reclamant.

Bazându-se pe concluziile unui raport de anchetă socială privind situația concretă a copiilor, care a constatat că aceștia erau bine îngrijiți și beneficiau de un nivel de trai bun, și luând în considerare vârsta acestora (5 și 4 ani, la acea dată), instanța a încredințat copiii mamei. Instanța a considerat că era în interesul copiilor să rămână cu mama, grija și prezența acesteia fiind un factor psihologic care era absolut esențial pentru dezvoltarea lor intelectuală, morală și fizică.

În lipsa oricărei dovezi privind locul de muncă și/sau venitul primului reclamant, instanța s-a referit la salariul minim pe economie și l-a obligat pe acesta să plătească pensie lunară de întreținere în cuantum de 90 RON pentru fiecare copil, începând din 6 martie 2007 până vârsta majoratului.

Nici primul reclamant, nici A.R. nu au introdus recurs împotriva acestei hotărâri, care a rămas, astfel, definitivă și executorie.

II. Dreptul intern și internațional relevant

20. Dispozițiile legale relevante ale Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii sunt descrise în *Iosub Caras împotriva României*, nr. 7198/04, 27 iulie 2006 și în *Deak împotriva României și a Regatului Unit*, nr. 19055/05, pct. 58, 3 iunie 2008.

Convenția de la Haga a fost ratificată de România prin Legea nr. 100/1992 din 16 septembrie 1992.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 și 8 din convenție

21. Reclamantii s-au plâns că dreptul la respectarea vieții lor de familie a fost încălcat de curtea de apel care a soluționat procedura întemeiată pe Convenția de la Haga. Astfel, aceștia s-au plâns de rezultatul procedurii pe care l-au considerat contrar Convenției de la Haga. În plus, întrucât instanța internă și-a bazat motivarea finală pe documente care nu au fost puse la dispoziția părților (a se vedea supra, pct. 15) și în măsura în care instanța a

interpretat în mod eronat atât dispozițiile legale aplicabile, cât și probele care i-au fost prezentate, aceștia pretind că întregul proces a fost inechitabil. Reclamanții invocă art. 8 și 6 § 1 din convenție, care prevăd:

Art. 6 § 1

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...], de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”.

Art. 8

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale.

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă aceasta este prevăzută de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

22. În primul rând, instanța observă că primul reclamant a introdus cauza și în numele celor doi copii, al doilea și al treilea reclamant. În conformitate cu jurisprudența extinsă a Curții, statutul de părinte natural este suficient pentru a-i da dreptul să se adreseze Curții și în numele copiilor, pentru a apăra interesele acestora [a se vedea *Scozzari și Giunta împotriva Italiei* (GC), nr. 39221/98 și 41963/98, pct. 138, CEDO 2000-VIII, *Sylvester împotriva Austriei* (dec.), nr. 36812/97 și 40104/98 (conexate), 26 septembrie 2002 și *Iosub Caras*, citată anterior, pct. 21). 23. În al doilea rând, Curtea observă că cererile prezentate de reclamanți sunt îndreptate în principal împotriva fondului hotărârii incriminate, cu privire la problema unei preținse răpiri internaționale de copii. Astfel, Curtea apreciază că principala problemă legală invocată prin această cerere se referă la dreptul reclamantului la viața de familie, prevăzut de art. 8 din convenție. Prin urmare, aceasta consideră că examinarea trebuie să vizeze exclusiv problema invocată în temeiul art. 8 din convenție și că, prin urmare, nu este necesar să se examineze dacă a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție (*mutatis mutandis*, *Kamil Uzun împotriva Turciei*, nr. 37410/97, pct. 64, 10 mai 2007; *Amanalachioai împotriva României*, nr. 4023/04, pct. 63, 26 mai 2009; *Macready împotriva Republicii Cehe*, nr. 4824/06 și 15512/08, pct. 67, 22 aprilie 2010). Curtea constată că aceste capete de cerere nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea constată că acestea nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarate admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

24. Guvernul a susținut că hotărârea pronunțată la 7 ianuarie 2008 respecta dispozițiile Convenției de la Haga, având în vedere circumstanțele specifice ale cauzei. În special, curtea de apel a constatat că deplasarea copiilor cu consimțământul tatălui nu intra în domeniul de aplicare a art. 3 și 14 din Convenția de la Haga; de asemenea, a considerat că mama, A.R., a demonstrat că copiii s-au stabilit și s-au integrat în noul mediu.

În plus, la 19 decembrie 2008, instanțele interne au admis cererea de divorț introdusă de A.R., încredințându-i acesteia ambii copii (al doilea și al treilea reclamant).

25. Cu toate acestea, în cazul în care Curtea ar constata că a avut loc o ingerință în dreptul reclamanților la viața de familie, Guvernul consideră că, din motivele enumerate mai jos, ingerința era prescrisă de lege, avea un scop legitim și nu era excesivă.

Ingerința a avut o bază legală în Convenția de la Haga, și anume art. 13 alin. 1 lit. b). Scopul legitim al măsurii era protejarea drepturilor și intereselor minorilor, în măsura în care,

atunci când s-a pronunțat hotărârea incriminată, curtea de apel a luat în considerare nivelul efectiv de trai pe care l-ar fi avut copiii dacă s-ar fi înapoiat în Israel să locuiască împreună cu tatăl lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bianchi împotriva Elveției*, nr. 7548/04, pct. 78, 80, 22 iunie 2006).

Măsura impusă era proporțională și necesară într-o societate democratică, având în vedere și faptul că Curtea de Apel București a considerat că art. 3 din Convenția de la Haga nu era aplicabil circumstanțelor din cauză.

26. Primul reclamant a respins punctul de vedere al Guvernului. În primul rând, acesta a subliniat că acordul dat pentru ca al doilea și al treilea reclamant să călătorească în România nu era echivalent cu acordul ca aceștia să se stabilească aici, ceea ce înseamnă că art. 3 din Convenția de la Haga, ce reglementează deplasarea și neînapoierea ilicită a copiilor, era aplicabil.

În plus, art. 12 din Convenția de la Haga prevede că instanțele pot lua în considerare argumente privind stabilirea copiilor într-un nou mediu numai dacă a trecut un an între data presupusei răpiri și data începerii procedurilor în temeiul Convenției de la Haga. Totuși, reclamantul a introdus cererea la un an de la răpire, ceea ce înseamnă că respectivul argument de apărare folosit de instanțele interne și de Guvern era inadmisibil.

27. În același timp, reclamantul a pretins că, potrivit Convenției de la Haga, interesele copiilor erau protejate prin descurajarea răpirilor și asigurarea înapoierii prompte a celor care au fost răpiți, instanțele implicate în procedură în temeiul Convenției de la Haga fiind responsabile pentru stabilirea jurisdicției care ar rezolva chestiunea privind cele mai bune interese ale copilului. În plus, reclamantul a susținut că, în temeiul art. 17 din Convenția de la Haga, nicio decizie de încredințare ulterioară, nici circumstanțele economice ale petiționarului nu pot constitui un motiv de refuzare a înapoierii.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

28. În hotărârea recentă pronunțată în cauza *Neulinger și Shuruk împotriva Elveției* [(GC), nr. 41615/07, pct. 131 – 140, 6 iulie 2010, cu referințe ulterioare] Curtea a afirmat și a rezumat un număr de principii ce reies din jurisprudența sa cu privire la răpirea internațională de copii, după cum urmează:

(i) Convenția nu poate fi interpretată în vid, ci, în temeiul art. 31 alin. 3 lit. c) din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor (1969), trebuie luate în considerare toate normele relevante ale dreptului internațional, aplicabile părților contractante [*Streletz, Kessler și Krenz împotriva Germaniei* (GC), nr. 34044/96, 35532/97 și 44801/98, pct. 90, CEDO 2001-II].

(ii) Prin urmare, obligațiile pozitive impuse statelor de art. 8 din convenție cu privire la întâlnirea părinților cu copiii lor trebuie să fie interpretate în temeiul Convenției cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 și a Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii din 25 octombrie 1980 (*Maire împotriva Portugaliei*, nr. 48206/99, pct. 72, CEDO 2003-VII și *Ignaccolo-Zenide împotriva României*, nr. 31679/96, pct. 95, CEDO 2000-I).

(iii) Curtea este competentă să examineze procedura urmată de instanțele interne, în special să constate dacă aceste instanțe, în aplicarea și interpretarea dispozițiilor Convenției de la Haga, au protejat drepturile garantate de convenție, în special pe cele ale art. 8 (a se vedea, în acest sens, *Bianchi*, citată anterior, pct. 92 și *Carlson împotriva Elveției*, nr. 49492/06, pct. 73, 6 noiembrie 2008).

(iv) În acest sens, este important să se stabilească dacă a fost păstrat echilibrul echitabil între interesele concurente în speță – al copilului, al celor doi părinți și al ordinii publice, în marja de apreciere acordată statelor în asemenea situații (a se vedea *Maumousseau*

și *Washington împotriva Franței*, nr. 39388/05, pct. 62, CEDO 2007-XIII), ținând seama totuși de faptul că trebuie avute în vedere în principal cele mai bune interese ale copilului (a se vedea, în acest sens, *Gnahoré împotriva Franței*, nr. 40031/98, pct. 59, CEDO 2000-IX).

(v) „Interesele copilului” sunt considerate a fi următoarele: să păstreze legăturile cu familia sa, cu excepția cazului în care acestea nu se dovedesc a fi indezirabile și să i se asigure dezvoltarea într-un mediu sănătos [a se vedea, printre multe altele, *Elsholz împotriva Germaniei* (GC), nr. 25735/94, pct. 50, CEDO 2000-VIII, și *Maršálek împotriva Republicii Cehe*, nr. 8153/04, § 71, 4 aprilie 2006]. Din perspectiva dezvoltării personale, interesul copilului depinde de diverse circumstanțe individuale, în special vârsta și nivelul de maturizare, prezența sau absența părinților, mediul și experiențele.

(vi) Nu se poate dispune înapoierea copilului în mod automat sau mecanic atunci când este aplicabilă Convenția de la Haga, fapt indicat de recunoașterea în această convenție a unei serii de excepții de la obligația de înapoiere a copilului (a se vedea, în special, art. 12, 13 și 20), bazându-se pe argumente privind persoana efectivă a copilului și mediul acestuia, arătând, astfel, că instanței care examinează cauza îi revine sarcina de a adopta o abordare *in concreto* (a se vedea *Maumousseau și Washington*, citată anterior, pct. 72). (vii) Astfel, sarcina de a evalua acest interes în fiecare caz le revine în principal autorităților interne, care au adesea beneficiul contactului direct cu persoanele implicate. În acest sens, dispun de o anumită marjă de apreciere, care este supusă totuși supravegherii europene prin faptul că, în temeiul convenției, Curtea examinează deciziile adoptate de autorități atunci când își exercită această putere [a se vedea, de exemplu, *Hokkanen împotriva Finlandei*, 23 septembrie 1994, pct. 55, seria A nr. 299-A și *Kutzner împotriva Germaniei*, nr. 46544/99, pct. 65-66, CEDO 2002-I.; a se vedea, de asemenea, *Tiemann împotriva Franței și Germaniei* (dec.), nr. 47457/99 și 47458/99, CEDO 2000-IV; *Bianchi*, citată anterior, pct. 92; și *Carlson*, citată anterior, pct. 69].

(vii) De asemenea, Curtea trebuie să se asigure că procesul decizional ce a dus la adoptarea de către instanța internă a măsurilor incriminate a fost echitabil și a permis persoanelor implicate să își prezinte toate probele [a se vedea *Tiemann*, citată anterior, și *Eskinazi și Chelouche împotriva Turciei* (dec.), nr. 14600/05, CEDO 2005-XIII (extrase)]. În acest sens, Curtea trebuie să constate dacă instanțele interne au realizat o analiză în profunzime a situației întregii familii și a unei serii complete de factori, în special de natură factuală, emoțională, psihologică, materială și medicală, și dacă au realizat o evaluare echilibrată și rezonabilă a respectivelor interese ale fiecărei persoane, cu preocuparea constantă de a găsi cea mai bună soluție pentru copilul răpit, în contextul dispunerii înapoierei sale în țara de origine (a se vedea *Maumousseau și Washington*, citată anterior, pct. 74).

29. De asemenea, astfel cum s-a afirmat deja în *Varnava și alții împotriva Turciei* (GC), nr. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 și 16073/90, pct. 164, CEDO 2009-....: „conform principiului subsidiarității, este cel mai bine ca faptele cauzei să fie analizate, iar plângerile să fie soluționate pe cât posibil la nivel intern. Este în interesul reclamantului, precum și pentru eficiența sistemului convenției, ca autoritățile interne, care sunt cele mai în măsură să facă acest lucru, să acționeze pentru remedierea oricăror pretinse încălcări ale convenției”.

b) Aplicarea principiilor generale în prezenta cauză

30. În primul rând, Curtea observă că este de la sine înțeles că relația dintre reclamant și copiii săi, ceilalți doi reclamanți, intră sub incidența vieții de familie în sensul art. 8 din convenție.

31. Curtea reiterează faptul că dreptul părintelui și al copilului de a se bucura unul de compania celuilalt constituie un element fundamental al vieții de familie, iar măsurile naționale care împiedică acest drept constituie o ingerință în dreptul garantat de art. 8 (a se

vedea *Monory împotriva României și Ungariei*, nr. 71099/01, pct. 70, 5 aprilie 2005 și *Iosub Caras*, citată anterior, pct. 29).

32. Evenimentele aflate în discuție în prezenta cauză au constituit o ingerință în dreptul reclamanților la respectarea vieții lor de familie, deoarece le-a restrâns dreptul de a se bucura unul de compania celuilalt.

33. În consecință, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința în cauză era „necesară într-o societate democratică” în sensul art. 8 § 2 din convenție, interpretat în lumina instrumentelor internaționale menționate anterior, problema decisivă fiind dacă s-a păstrat un echilibru echitabil și proporțional între interesele concurente – ale copiilor, ale celor doi părinți și ale ordinii publice, în marja de apreciere acordată statelor în asemenea situații [a se vedea supra, pct. 27, (iv)].

34. În temeiul art. 3 din Convenția de la Haga, deplasarea sau neînapoierea unui copil este considerată ilegală când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale.

În speță, copiii s-au născut și au crescut în Israel, stat ce poate fi considerat, prin urmare, reședința obișnuită a acestora în sensul Convenției de la Haga. Primul reclamant și soția își exercitau împreună, în baza legislației israeliene, răspunderea părintească și drepturile de încredințare a copiilor.

Totuși, în baza probelor aduse în prezenta cauză, curtea de apel a considerat că s-a demonstrat că primul reclamant și-a dat acordul pentru deplasarea și neînapoierea copiilor din România până la îmbunătățirea situației sale financiare, ceea ce face ca art. 3 din Convenția de la Haga să fie inaplicabil în circumstanțele respective (a se vedea supra, pct. 12).

35. În plus, neaplicarea art. 3 din Convenția de la Haga nu a fost singurul argument care a determinat refuzul instanței naționale de a dispune înapoierea copiilor. Celelalte argumente prezentate de curtea de apel, bazate pe interesele copiilor și pe dovada, adusă de mamă și de instituțiile sociale interne, conform căreia aceștia s-au integrat foarte bine în noul mediu, contrastau cu dovada existentă că aceștia ar fi expuși unui risc grav sau unui pericol psihic dacă s-ar întoarce în Israel, fapt ce a determinat aplicabilitatea excepției prevăzute la art. 13 alin. 1 din Convenția de la Haga (a se vedea supra, pct. 14).

36. Curtea reiterează că principiul privind interesul copilului trebuie să fie fundamental în procedurile introduse în temeiul Convenției de la Haga. Prin urmare, în astfel de cazuri se acordă o importanță crucială pentru ceea ce este în interesul copilului. În acest context, trebuie să se țină seama de faptul că autoritățile naționale au beneficiul contactului direct cu toate persoanele implicate, instanței care examinează cauza revenindu-i sarcina de a adopta o abordare *in concreto* (a se vedea, de asemenea, supra, pct. 27).

37. În speță, Curtea observă că curtea de apel a luat într-adevăr în considerare argumentele părților privind acordul tatălui pentru neînapoiere și, de asemenea, a prezentat o motivare pentru interpretarea oferită dispozițiilor art. 3 și art. 13 alin. 1 b) din Convenția de la Haga.

Probele au fost incluse la dosar în numele ambelor părți la procedură. Bazându-se pe documentele prezentate de părți, cu privire la evaluarea psihologică a copiilor și la mărturiile din dosar, instanța internă a evaluat circumstanțele de fapt ale cauzei; aceasta a considerat că, de fapt, tatăl și-a dat acordul pentru mutarea copiilor, în măsura în care situația sa financiară era precară; de asemenea, instanța a constatat că cei doi copii s-au integrat foarte bine în noul mediu social și că erau foarte bine îngrijiți de mamă; s-a stabilit și că primul reclamant nu și-a vizitat copiii decât o singură dată (pct. 12) și că nu le-a trimis acestora bani.

Aceste constatări au fost reiterate, *mutatis mutandis*, în procedurile ulterioare privind divorțul și încredințarea (a se vedea concluziile instanțelor interne rezumate la pct. 19 de mai sus) și, în acest context, se observă că primul reclamant nu a contestat în niciun fel constatările instanței interne și nici nu a formulat o acțiune civilă privind drepturile de vizitare sau drepturile de a avea o relație personală cu copiii lui.

38. Astfel cum s-a pronunțat deja în mai multe rânduri, Curtea nu poate contesta evaluarea autorităților interne decât în cazul în care există o dovadă clară a caracterului arbitrar (a se vedea, printre altele, *Perlala împotriva Greciei*, nr. 17721/04, pct. 25, 22 februarie 2007, și *Sisojeva și alții împotriva Letoniei* (GC), nr. 60654/00, pct. 89, CEDO 2007-II).

Nicio astfel de dovadă a caracterului arbitrar nu a fost prezentată în această cauză; din contră, curtea de apel a examinat cauza și s-a pronunțat luând în considerare în special principiul intereselor supreme ale copiilor - care erau foarte mici (3 și, respectiv, 2 ani) la momentul plecării din Israel, și care acum erau foarte bine integrați în noul mediu (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Neulinger și Shuruk*, citată anterior, pct. 145, 148).

Prin urmare, Curtea hotărăște că nu există un motiv imperativ pentru a nu ține seama de hotărârile instanțelor interne în speță (a se vedea, de asemenea, *Iosub Caras*, citată anterior, pct. 37).

39. Curtea concluzionează că, având în vedere în special marja de apreciere a statului în această situație și abordarea *in concreto* necesară pentru soluționarea cauzelor în care sunt implicați copii, Curtea de Apel București a hotărât, în temeiul cerințelor Convenției de la Haga, că nu a fost încălcat art. 8 din convenția europeană (a se vedea, *Monory*, citată anterior, pct. 81-83), ca fiind proporțional cu scopul legitim urmărit.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 8 din convenție;

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 26 octombrie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte